

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Języka Polskiego
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2011/2012**

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: wojewódzki
Data: 22 lutego 2012 r.
Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron i 31 zadań.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniu zamkniętym podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: 60
Liczba punktów umożliwiających osiągnięcie tytułu laureata: 51

Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	Razem	
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	2	1	3	2	3	1	1	1	1	2	4	1	1	1	3	15	60	
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																																	

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -	5. Członek -
2. Członek -	6. Członek -
3. Członek -	7. Członek -
4. Członek -	8. Członek -

Zadania od 1. do 13. odnoszą się do *Świata Zofii* Josteina Gaardera.

Jostein Gaarder *Świat Zofii* (pierwszy fragment)

Co jest najważniejsze w życiu? Jeśli zapytamy kogoś, kto głoduje, odpowiedź będzie brzmiała: jedzenie. Gdy takie samo pytanie zadamy komuś, kto marznie, odpowie: ciepło. A kiedy spytamy człowieka, który czuje się samotny, stwierdzi z pewnością, że najważniejsza jest więź z innymi ludźmi.

Ale gdy wszystkie takie potrzeby zostaną zaspokojone, czy nadal jest coś niezbędnego wszystkim ludziom? Filozofowie uważają, że tak. Sądzą, że nie samym chlebem człowiek żyje. (...) Mamy potrzebę znalezienia odpowiedzi na pytanie, kim jesteśmy i dlaczego żyjemy. (...)

Najlepszym sposobem zbliżenia się do filozofii jest postawienie sobie kilku filozoficznych pytań.

Jak powstał świat? Czy za tym, co się dzieje, kryje się czyjaś wola, jakiś sens? Czy istnieje życie po śmierci? W jaki w ogóle sposób znaleźć odpowiedź na podobne pytania? I przede wszystkim: jak powinniśmy żyć?

Pytania takie jak te zadawali sobie ludzie od niepamiętnych czasów. Nie znamy kultury, która nie dociekałaby, kim są ludzie czy skąd wziął się świat. (...)

Ale nikt z ludzi zamieszkujących zaciszne połacie króliczego futra nie przejmuje się wołaniem filozofów.

– Ach, cóż za awanturnicy! – stwierdzają.

I kontynuują rozmowę: Czy możesz podać mi masło? Jak stoją dzisiaj akcje bankowe? Ile kosztują pomidory? Czy słyszałeś, że Lady Di. znów spodziewa się dziecka?

Jostein Gaarder *Świat Zofii*, tłum. Iwona Zimnicka, Warszawa, Jacek Santorski & CO 1995, s. 24, 25, 32.

Zadanie 1. (1 pkt)

Pytanie: *Co jest najważniejsze w życiu?* można zastąpić synonimicznym pytaniem:

- A. Co człowiek najbardziej lubi?
- B. O czym człowiek zawsze marzy?
- C. Co ma dla człowieka największą wartość?
- D. Co człowiek najczęściej chciałby posiadać?

Zadanie 2. (1 pkt)

Określenie *wszystkie takie potrzeby*, użyte w drugim akapicie, jest uogólnieniem

- A. potrzeb duchowych.
- B. prostych potrzeb materialnych.
- C. potrzeb dotyczących kontaktów międzyludzkich.
- D. potrzeb, których brak doskwiera człowiekowi w danej chwili.

Zadanie 3. (1 pkt)

Powiedzenie: *nie samym chlebem człowiek żyje* oznacza, że.....

.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Według autora *Świata Zofii* wspólne dla wszystkich kultur jest

- A. zadawanie pytań filozoficznych.
- B. tworzenie dobrych relacji międzyludzkich.
- C. zaspakajanie niezbędnych potrzeb bytowych.
- D. zapewnienie wszystkim ludziom dobrych warunków życia.

Zadanie 5. (2 pkt)

Wypisz z tekstu dwa pytania, które sformułowałby filozof, i dwa, które nie mają charakteru filozoficznego.

Lp	Pytania	Pytania zacytowane z tekstu
a)	filozoficzne	1. 2.
b)	niefilozoficzne	1. 2.

Jostein Gaarder *Świat Zofii* (drugi fragment)

W epoce baroku teatr był czymś więcej niż formą sztuki. Stanowił także symbol owych czasów.

- Symbol czego?

- Życia, Zosiu. Nie wiem, ile razy w XVII wieku powtarzano, że „życie to teatr”, ale na pewno bardzo wiele. Właśnie w epoce baroku narodził się współczesny teatr z całym wyposażeniem kulis i maszyn teatralnych. W teatrze budowano na scenie iluzję, w ten sposób teatr stał się odzwierciedleniem życia ludzi. (...)

- Czy Szekspir żył w okresie baroku?

- Stworzył swe wielkie sztuki około roku 1600, jedną nogą stał więc jeszcze w renesansie, a drugą w baroku. Ale już u Szekspira aż roi się od stwierdzeń, że życie to teatr. Chcesz usłyszeć kilka przykładów?

- Bardzo chętnie.

- W sztuce *Jak wam się podoba* mówi:

*Cały świat to scena,
A ludzie na nim to tylko aktorzy.
Każdy z nich wchodzi na scenę i znika,
A kiedy na niej jest, gra różne role.*

A w *Makbecie* mówi:

*Życie jest tylko przechodnim półcieniem,
Nędznym aktorem, który swoją rolę
Przez parę godzin wygrawszy na scenie
W nicość przepada (...)*

Przez całą historię filozofii filozofowie starali się znaleźć odpowiedź na pytanie, czym jest człowiek albo co jest naturą człowieka. Ale Sartre uważał, że człowiek nie ma takiej wiecznej „natury”, do której może się odwołać, dlatego też na nic się nie zda pytanie o sens życia w ogóle. Innymi słowy, skazani jesteśmy na improwizację. Jesteśmy jak aktorzy wypuszczeni na scenę bez uprzednio wystudiowanej roli, bez znajomości scenariusza i bez suflera, który w odpowiedniej chwili szepnie nam do ucha, co mamy robić. Sami musimy wybrać, jak chcemy żyć.

Jostein Gaarder *Świat Zofii*, tłum. Iwona Zimnicka, Warszawa, Jacek Santorski & CO 1995, s. 247, 493.

Zadanie 6. (1 pkt)

Podaj, w jakich dwóch znaczeniach, dosłownym i metaforycznym, autor używa słowa *teatr*.

a)

b)

Zadanie 13. (1 pkt)

Na czym polega praca suflera w teatrze?

.....

Zadania od 14. do 23. odnoszą się do *Życia na oczekaniu* Wisławy Szymborskiej.

Wisława Szymborska *Życie na oczekaniu*

1. Życie na oczekaniu.
Przedstawienie bez próby.
Ciało bez przymiarki.
Głowa bez namysłu.
2. Nie znam roli, którą gram.
Wiem tylko, że jest moja, niewymienna.
3. O czym jest sztuka,
zgadywać muszę wprost na scenie.
4. Kiepsko przygotowana do zaszczytu życia,
narzucone mi tempo akcji znoszę z trudem.
Improwizuję, choć brzydzę się improwizacją.
Potykam się co krok o nieznaną rzecz.
Mój sposób bycia zatracą zaściankiem.
Moje instynkty to amatorszczyzna.
Trema, tłumacząc mnie, tym bardziej upokarza.
Okoliczności łągodzące odczuwam jako okrutne.
5. Nie do cofnięcia słowa i odruchy,
nie doliczone gwiazdy,
charakter jak płaszcz w biegu dopinany -
oto żałosne skutki tej nagłości.
6. Gdyby choć jedną środę przeciwzyć zawczasu,
albo choć jeden czwartek raz jeszcze powtórzyć!
A tu już piątek nadchodzi z nie znanym mi scenariuszem.
Czy to w porządku – pytam
(z chrypką w głosie,
bo nawet mi nie dano odchrząknąć za kulisami).
Złudna jest myśl, że to tylko pobieżny egzamin
składany w prowizorycznym pomieszczeniu. Nie.
Stoję wśród dekoracji i widzę, jak są solidne.
Uderza mnie precyzja wszelkich rekwizytów.
Aparatura obrotowa działa od długiej już chwili.
Pozapalane zostały najdalsze nawet mgławice.
Och, nie mam wątpliwości, że to premiera.
I cokolwiek uczynię,
zamieni się na zawsze w to, co uczyniłam.

Wisława Szymborska, *Życie na oczekaniu*, [w:] *Być poetką. Antologia poezji dla maturzystów*, wybór Jerzy B. Wójcik, Gorzów Wielkopolski, Silva Rerum 1993, s.174-175.

Zadanie 14. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę.

Lp	Podmiot liryczny ujawnia się w wierszu za pomocą	Przykład	Określ jego formę
a)	czasownika	<i>improvizuję</i>	osoba liczba czas tryb strona
b)	imiesłowu	<i>przygotowana</i>	rodzaj imiesłowu

Zadanie 15. (1 pkt)

Sformułuj główną myśl (tezę) wiersza, uwzględniając cały tekst, głównie jego 2 i 3 część.

.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Podaj synonim do każdego z wyróżnionych wyrazów.

a) *Kiepsko przygotowana*b) *Złudna jest myśl***Zadanie 17. (1 pkt)**Słowo *kiepsko* występuje w stylu

- A. naukowym.
- B. potocznym.
- C. urzędowym.
- D. publicystycznym.

Zadanie 18. (3 pkt)

Podaj trzy przykłady z wiersza, które, według poetki, świadczą o tym, że życie jest improwizacją. Nie cytuj.

a)

.....

b)

.....

c)

.....

Zadanie 19. (2 pkt)

Podaj antonimy następujących słów.

- a) *amatorszczyzna*
- b) *pobieżny*

Zadanie 20. (3 pkt)

Wyjaśnij znaczenie podanych słów.

- a) *scenariusz*
- b) *rekwizyt*
- c) *premiera*

Zadanie 21. (1 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego *skutki nagłości* zostały w wierszu określone jako *żałosne*.

.....

.....

Zadanie 22. (1 pkt)

Użyte w wierszu równoważniki zdań podkreślają sens wyrażonych opinii, zawartą w nich

- A. wątpliwość.
- B. niepewność.
- C. dosłowność.
- D. kategoryczność.

Zadanie 23. (1 pkt)

Sens wyrażony w sformułowaniu *Nie do cofnięcia słowa i odruchy* odpowiada treści innych słów Wisławy Szymborskiej:

- A. *Nic dwa razy się nie zdarza i nie zdarzy.*
- B. *Żyjemy dłużej, ale mniej dokładnie i krótszymi zdaniem.*
- C. *Umarłych wieczność dotąd trwa, dokąd pamięcią się im płaci.*
- D. *Jestem jaka jestem. Niepojęty przypadek, jak każdy przypadek.*

Zadania od 24. do 30. odnoszą się do *Przesłania Pana Cogito* Zbigniewa Herberta

Zbigniew Herbert *Przesłanie Pana Cogito*

Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę
idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch

ocalałeś nie po to aby żyć
masz mało czasu trzeba dać świadectwo

bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
 w ostatecznym rozrachunku jedynie to się liczy

a Gniew twój bezsilny niech będzie jak morze
 ilekroć usłyszysz głos poniżonych i bitych

niech nie opuszcza ciebie twoja siostra Pogarda
 dla szpiclów katów tchórzy – oni wygrają
 pójdą na twój pogrzeb i z ulgą rzucą grude
 a kornik napisze twój uładzony życiorys

i nie przebaczaj zaiste nie w twojej mocy
 przebaczać w imieniu tych których zdradzono o świecie
 strzeż się jednak dumy niepotrzebnej
 oglądaj w lustrze swą błazeńską twarz
 powtarzaj: zostałem powołany – czyż nie było lepszych

strzeż się oschłości serca kochaj źródło zaranne
 ptaka o nieznanym imieniu dąb zimowy
 światło na murze splendor nieba
 one nie potrzebują twego ciepłego oddechu
 są po to aby mówić: nikt cię nie pocieszy

czuwaj – kiedy światło na górach daje znak – wstań i idź
 dopóki krew obraca w piersi twoją ciemną gwiazdę

powtarzaj stare zaklęcia ludzkości bajki i legendy
 bo tak zdobędziesz dobro którego nie zdobędziesz
 powtarzaj wielkie słowa powtarzaj je z uporem
 jak ci co szli przez pustynię i ginęli w piasku

a nagrodzą cię za to tym co mają pod ręką
 chłostą śmiechem zabójstwem na śmietniku
 idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych czaszek
 do grona twoich przodków: Gilgamesza Hektora Rolanda
 obrońców królestwa bez kresu i miasta popiołów

Bądź wierny Idź

Zbigniew Herbert *Przesłanie Pana Cogito*, [w:] *Być poetą. Antologia poezji dla maturzystów*, wybór Jerzy B. Wójcik, Gorzów Wielkopolski, Silva Rerum 1993, s.193-194.

Zadanie 24. (1 pkt)

Zaproponuj inny tytuł wiersza, zastępując słowo *przesłanie* innym synonimicznym sformułowaniem, adekwatnym do treści wiersza.

.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Wyjaśnij sens metaforycznego określenia *idź wyprostowany wśród tych co na kolanach*.

.....

.....

Zadanie 26. (4 pkt)

Sformułuj pięć zasad, jakimi, według Pana Cogito, należy kierować się w życiu. Pamiętaj o zachowaniu perswazyjnej formy. Nie cytuj.

1.
2.
3.
4.
5.

Zadanie 27. (1 pkt)

Autor stosuje czasowniki w trybie rozkazującym, aby

.....

Zadanie 28. (1 pkt)

W kontekście całego wiersza wyjaśnij sens jego puenty: *Bądź wierny Idź*

.....

.....

.....

Zadanie 29. (1 pkt)

niech nie opuszcza ciebie twoja siostra Pogarda

dla szpiclów katów tchórzy – oni wygrają

Przeniesienie końcówki zdania do następnego wersu nosi nazwę

Zadanie 30. (3 pkt)

Napisz proste lub jednokrotnie złożone zdania, w których użyjesz podanych wyrazów, nie zmieniając ich formy.

a) (*wiesz*)

.....

b) (*wierz*)

.....

c) (*wież*)

.....

Brudnopsis